

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

NÚMERO 8 • ABRIL 1987

BARCELONA I LA HISTÒRIA LOCAL

A més d'un historiador no li agrada considerar Barcelona com a camp d'estudi per a la història local i comarcal. Ho considera com una cosa de segona fila. Estem tan mal acostumats a identificar Barcelona amb la història de Catalunya, a pensar que investigar sobre Barcelona és investigar sobre tot Catalunya (i els historiadors espanyols a pensar en la història de Madrid com la història d'Espanya), que considerar que una història de Barcelona no és res més que una història local molesta molta gent.

Certament cal tenir en compte la importància de Barcelona en el marc català. No es pot negar que a tots nivells, cultural, polític, demogràfic, social, la ciutat ha marcat el procés històric en bona mesura durant molts segles. Fins aquí d'acord. Però a mesura que avancen les investigacions en història local i comarcal, Barcelona va quedant aïllada, es va tornant a situar, es va concretant el seu paper. Perquè veiem que la societat catalana era i és precisament això, una societat assentada sobre un territori molt més ampli que el pla barceloní. Per dir-ho en altres paraules i concretant més, la burgesia catalana del segle XIX, sobretot a les acaballes, no era només la burgesia barcelonina. Evidentment, els burgesos de Barcelona marcaven la pauta, però no eren els únics.

¿I el moviment obrer? Amb aquest passa tres quarts del mateix. El pes de les organitzacions obreres era a Barcelona, però, ¿eren els únics? No. ¿Els fets de maig del 1937, van tenir unes mateixes característiques a Barcelona que a d'altres poblacions? ¿I les repercussions? ¿I el personal municipal franquista de la postguerra, representava socialment el mateix a Barcelona que a la resta de Catalunya?

La història local i comarcal, la profusió d'estudis i investigacions sobre tots els temes, sobre totes les èpoques, ens estan obligant a replantejar moltes coses. Estem descentralitzant la història. Vilar ha escrit que la comarca és el primer territori identificat per un col·lectiu. En aquest sentit, la geografia ajuda a entendre aquesta afirmació. El Pla de l'Urgell és una realitat geogràfica i humana diferent de l'Urgell; la Plana de Vic és una entitat diferenciada del Camp de Tarragona. A tots els nivells, amb uns vincles d'afinitat. Però fins ara no havíem tingut en compte aquesta disparitat. La història de Catalunya era una història monolítica, centralista. De Collserola cap amunt desconèixiem moltes de les coses que expliquen la realitat catalana contemporània.

Tot i així, encara ara se'n volen vendre històries de Catalunya l'àmbit geogràfic de les quals va del Portal de l'Àngel a l'Eixample, de Sants al Poble Nou. La discussió sobre la Llei d'Ordenació Territorial es vol centrar, únicament, en la desaparició o vigència de la Corporació Metropolitana. A canvi d'això,

desconèixem la resposta dels Centres d'Estudis, de geògrafs, historiadors i economistes, de les comarques catalanes sobre l'ordenació territorial. El Lluçanès i el Moianès, ¿seran finalment comarques? No ho sabem. ¿Els historiadors hi han dit la seva? No ho sabem.

Estem començant a descobrir el territori i ja l'estan reordenant. La història local i comarcal és això, descobrir i redescobrir un territori molt més ampli del que havien arribat a imaginar els intel·lectuals barcelonins. Un territori complex, diferent en molts aspectes. Estem trencant tòpics. Com el tòpic de la Mediterrània, de la cultura catalana mediterrània contra els bàrbars del nord. Pregunteu a l'Alt Pallars què tenen de cultura mediterrània i què tenen de bàrbars del nord.

No podem reduir el paper de Barcelona dins la història de Catalunya, seria una equivocació; però tampoc l'hem d'exagerar. Situar-lo en el seu punt mig és el que està fent aquella investigació sobre Tremp i la seva àrea d'influència, o aquella altra sobre el caciquisme a Lleida, o la de més enllà sobre l'estructura de la propietat agrària a la Cerdanya.

Sortosament som en un camí irreversible per descobrir que la cultura mediterrània i els bàrbars del nord només són tòpics per vendre llibres, perquè les platges de la Vall d'Aran fa milers d'anys que van desaparèixer.

Francesc Vilanova.

Director: Joan Fuster Sobreperre. **Redacció:** Jordi Barrachina, Francesc Vilanova. **Consell de Redacció:** Joaquim Albareda, Jordi Andreu, Joan Camós, Xavier Dupré, Ferran Ibáñez, Miquel Gutierrez, Andreu Mayayo, Xavier Pedrals, Jordi Romeu, Antoni Simón, Lina Ubero. **Assessorament lingüístic:** Àngels Prats. **Disseny gràfic:** Josep Ramon Gómez, Pilar Villuendas.

Maquetació: Miquel Herre.
DIPUTACIÓ DE BARCELONA / L'AVENÇ